

Hva er årsakene til motstanden mot bevisene for overlevelse?

av Professor David Fontana, Cardiff
oversatt av Astri Platou

(Artikkel hentet fra The Scientific & Medical Network (SMN) sitt medlemsblad "Network Review", våren 2007)

I denne artikkelen diskuterer David Fontana årsaker til motstanden mot å vurdere bevis for overlevelse blant 4 grupper: Den etablerte vitenskap, akademisk parapsykologi, etablert religion og allmennheten. Han analyserer en del faktorer og reflekterer over liknende konklusjoner som i essayet skrevet av F.C.S. Schiller i 1901 ("The Desire for Immortality") hvor han sier at 'fordi vi ikke liker å tenke på døden, unngår vi også å tenke på et liv etter dette.'

(Innledende bemerkning til den norske oversettelsen: Ordet "bevis" har to betydninger på norsk. Denne artikkelens bruk av bevis gjelder "evidence", dvs. empiriske data som støtter en teori eller hypotese, ikke "proof", 100% bevis.)

I forbindelse med Oliver Robinsons intervju med meg, angående min nylig utgitte bok "Is There an Afterlife?" vil jeg gjerne få uttrykke min takknemlighet overfor SMN for å tildele boken The Joint Book Price 2005. Jeg vil også gjerne gratulere Graham Dunstan Martin som deler prisen med meg og bifalle hans fremragende bok "Does it Matter? The Unsustainable World of the Materialists". Det er gledelig å være i så godt selskap. Som en oppfølging til intervjuet vil jeg gjerne få ta opp et spørsmål som leserne av *Is There an Afterlife*, ofte stiller meg. Hvorfor er ikke bevisene (i motsetning til bare "troen") for overlevelse av fysisk død bedre kjent og akseptert i Vesten? Og videre, hvorfor håndteres bevisene av enkelte høyprofilerte vitenskapsmenn som om de hører til i samme kategori som troen på alver og julenisser?

Svaret er at forskningen rundt overlevelse må kjempe mot fire innflytelsesrike grupper, som av ulike grunner føler at denne forskningen utfordrer deres

David Fontana i NPS, 15. november 2001.
Foto: Steinar Johansen

egne interesser og tro, og representerer en trussel mot deres status og autoritet. Det kan være verdt å se på disse fire gruppene hver for seg.

Den etablert forskning

Den første av dem er den etablerte forskningen. Hvorfor er forskerne generelt tilsynelatende så negative til enhver mulighet for overlevelse, og for

den del til alt paranormalt? Forskernes typiske svar er at de ikke finner eksemplene og forsøkene på bevis, overbevisende – men sannheten er at de vet ikke engang at bevis finnes. De har aldri studert bevisene og viser lite tegn til å ville studere dem. Uvitenhet av dette slaget må kunne aksepteres, ettersom de fleste forskere har nok med å holde seg à jour på utviklingen innen sitt eget felt. De kan ikke forventes å pløye seg igjennom en mengde data om overlevelse eller psykisk forskning generelt. Det som imidlertid ikke er akseptabelt er at disse forskerne uttrykker synspunkter om gyldigheten til data som inngår, og later som om de vet hva de snakker om. Senest under møtet til ”British Association for the Advancement of Science” i september i fjor skal professor Peter Atkins ha sagt i forbindelse med telepati-forskning: ”Arbeid innen dette feltet er totalt bortkastet tid. Det er absolutt ingen grunn til å tro at telepati er noe annet enn sjarlatansk fantasi”. En slik bemerkning, dersom den er korrekt sitert, avslører ikke bare en villedende, men også en bekymringsverdig uvitenskapelig tilnærming til psykisk forskning. Det er en kardinalregel: man dømmer ikke uten å ha vurdert bevisene, og man later ikke som om man har kunnskap man ikke har. Særlig ikke når man vet at ens uttalelser har slik tyngde overfor det publikum man henvender deg til og lett plukkes opp av media. Mange mennesker tar sannhetsverdien i uttalelser fra eminente vitenskapsmenn som gitt, og tror at deres fremragenhet i eget fag gjør dem skikket til å uttale seg om ethvert emne. Dessverre, når det kommer til forskning rundt overlevelse av døden og andre psykiske fenomener, er det bare så altfor tydelig at det er de ikke.

Det neste spørsmålet er selvfølgelig hvorfor så mange vitenskapsfolk, på

tross av sin uvitenhet om relevante bevis, er så aktivt fiendtlige overfor psykisk forskning og muligheten for overlevelse? Det er mange beslektede grunner for dette. Den kanskje viktigste av dem er at vitenskapsfolk hevder at dersom psykiske evner eksisterer og hvis sjelen overlever døden (og dermed er ikke-fysisk), så vil mange av de mest fundamentale vitenskapslover måtte omskrives. En eminent vitenskapsmann fortalte meg til og med at hele hans fag – kjemisk fysikk – ville kollapse. Denne påstanden er selvfølgelig absurd. De kjente vitenskapelige lover fungerer utmerket innenfor sine anvendbare områder, og eksistensen av psykiske evner og en ikke-materiell sjel, utfordrer således ikke den eksisterende vitenskap. Istedet legger de en ny dimensjon til vår forståelse. På samme måte som kvantemekanikken ikke er en negasjon til Newtons fysikk, er heller ikke eksistensen av ikke-materiell energioverføring (som i telepati og clairvoyance etc.) og en ikke-materiell sjel som overlever døden, noen negasjon av ovennevnte. De viser bare at hvert område har sine grenser.

Så hvis eksistensen av en godt dokumentert forskning på en psykisk dimensjon ikke truer materiell vitenskap, hvorfor har påstanden om at det er nettopp det den gjør, vist seg å være så upåvirkelig? Det innlysende svar på dette er at eksistensen av en slik dimensjon utfordrer den materielle forsknings overlegenhet. Istedetfor å være den endelige autoritet når det gjelder forståelse av liv og død og alt annet, blir materiell vitenskap da ganske enkelt omdannet til å være vitenskapen om materielle substanser. Mange vitenskapsfolk avskyr ideen om at det fysiske / kjemiske / biologiske triumvirat skal detroniseres på dette viset. Slik avsky er nok et eksempel på dårlig vitenskap.

Vitenskap er søken etter sannhet (eller hva vår begrensede kapasitet måtte gjenkjenne som sannhet) og ikke beskyttelse av autoritet og status.

Et mer velfundert argument man av og til hører fra vitenskapshold er at overlevelse ikke kan gjøres til gjenstand for vitenskapelig testing. Men dette er bare delvis sant. Vi kan for eksempel teste nøyaktigheten av uttalelser gitt gjennom medium til usette og ukjente anonyme personer, og som påstås å komme fra en avdød. Et nylig arbeid av Roy og Robertson her i landet (Roy and Robertson 2001, Robertson and Roy 2001) og av Schwartz i USA (Schwartz et al 2001 og 2002) er gode og oppdaterte eksempler. Slike eksperimenter kan kontrolleres nøye og data som fremkommer fra eksperimentet kan analyseres grundig. Uten noen form for overdrivelse kan man si at nøyaktigheten og anvendeligheten av mediums uttalelser, som fremkommer gjennom disse og andre studier, tyder på anomale ikke-fysiske prosesser. Et annet nylig eksempel på god vitenskapelig metodologi er det pågående arbeid med akustiske analyser av anomale stemmer som angivelig skal komme fra avdøde, mottatt gjennom elektronisk media (såkalt Instrumental Transkommunikasjon, ITC), for å konstatere om de skiller seg vesentlig fra menneskelige stemmer og om de kan produseres av den menneskelige strupe (Gulla 2004). Likeledes foreslåtte studier som kan vurdere de akustiske likhetene mellom stemmer som angivelig skal komme fra den avdøde og stemmer tatt opp fra samme person da vedkommende var i live.

På tross av at parapsykologi er det faget som burde identifisere seg mest med overlevelsesforskning, har den faktisk gjennomgående forsøkt å trekke oppmerksomheten bort fra temaet.

Videre er ikke vitenskapen bare basert på eksperimenter, men også på observasjoner og rapportering av direkte opplevelser. Erfaringer gjort av personer som har blitt vekket til live fra nær død eller klinisk død (såkalte Nær-Døden-Opplevelser eller NDO) som tyder på en fortsettelse av bevissthet, selv ved fravær av vitale fysiske tegn, danner også råmateriale for forskningen

(Fenwick og Fenwick 1995, Sabom 1998 og Van Lommel et al 2001 – se også en interessant minustudie av Sartori, referert i forrige utgave av

dette tidsskriftet). Det er mange tusen rapporterte observasjoner av avdøde slektninger og venner under eller etter dødsøyeblikket, visjoner på dødsleiet, og over 40% av folk som blir spurt rapporterer om post-mortem kontakt av en eller annen art med en avdød ektefelle (Fontana ibid 2005).

Menneskelige observasjoner kan selvfølgelig være upålitelige, men likheten i innhold mellom disse forskjellige opplevelsene gjør at ingen vitenskap (spesielt ikke min egen – psykologien) kan ignorere dem, hvis den ønsker å presentere et helhetlig bilde av hvordan mennesker opplever sin tilværelse og hva det vil si å være menneske.

Parapsykologi

Den andre gruppen som forskning på overlevelse må kjempe mot, er parapsykologien. På tross av at parapsykologi er det faget som burde identifisere seg mest med overlevelsesforskning, har den faktisk gjennomgående forsøkt å trekke oppmerksomheten bort fra temaet hos dem som har vist det sin

interesse. Parapsykologien, et fagområde som først og fremst ble utviklet ved Duke University av Professor William MacDougall og av J.B. og Louisa Rhine i 1930-årene, har søkt å bringe psykisk forskning ut av den virkelige verden og inn i laboratoriene, for å oppnå beviser som kan kvalifisere til vitenskapelig aksept. Professor J.B. Rhine frarådet forskning rundt hjemsøking, seanser, medium, poltergeistfenomener m.m., som foregikk utenfor laboratoriet. Han mente at de ikke lot seg studere på vitenskapelig vis, da det her ville være store muligheter for juks og feilpresantasjoner. Dette har ført til en negativ holdning til psykiske evner.

Følgelig ble alt feltarbeid, med mindre det kunne utføres under full vitenskapelig kontroll som i et laboratorium (en nesten umulig oppgave), ansett som utenfor rekkevidde. Det var ikke det at professor Rhine og hans kolleger forkastet idéen om overlevelse eller tvilte på dens viktighet som debatttema, som J.B. Rhine selv fremhevet (Rhine J.B. 1954). Men den hadde ifølge dem ikke noen plass innen eksperimentell forskning, siden den ikke lot seg studere på vitenskapelig vis. Dessverre har dette blant annet medført at Louisa Rhines fremragende arbeid med å samle og publisere førstehånds beretninger om psykiske opplevelser, hvorav mange tyder på overlevelse (Louisa Rhine 1961 og 1967) aldri har fått den akademiske anerkjennelsen som arbeidet har fortjent.

Ca. 70 år senere følger majoriteten av parapsykologer (de med anerkjente akademiske kvalifikasjoner om temaet, og i det vesentlige knyttet til universiteter eller velansatte forskningslaboratorier) stort sett den samme tankegang. De er fremdeles redd for at feltarbeid-tilnærmingen til forskning på medium,

apparasjoner og andre spontane overlevelsesrelaterte fenomener til og med risikerer å hindre den vitenskapelige aksept som parapsykologien har kjempet så hårdnakket for å oppnå i løpet av det siste ¾-århundret. Imidlertid må det sies at denne anerkjennelsen fremdeles uteblir. På tross av det førsteklasses arbeidet utført av mange parapsykologer, og deres eksemplariske anvendelse av vitenskapelige metoder (langt mer eksemplarisk må det sies, enn dem som ofte anvendes i mye annen eksperimentell forskning), og den omfattende bredde av positive resultater som er oppnådd (se Radin 1997 for en god oversikt), er parapsykologien fremdeles ikke akseptert blant forskere. Bare det å vise en interesse for temaet kan forårsake at en akademisk karriere stopper opp.

Enhver som betviler denne mangelen på aksept kan bare ta for seg Edinburgh University's uforsvarlige forsøk på å overrekke lederskapet av Koestler Parapsychology Unit ved universitetet til skeptikere da professor Bob Morris døde. Dette på tross av at Morris, som ledet denne seksjonen i mange år, hadde jobbet hardt og mer intenst enn noen med å oppnå vitenskapelig aksept for sitt fag. Det man oppfattet som intensjonen bak dette utspillet var å endre seksjonens mål fra å støtte parapsykologien til å bringe den i miskreditt.

Konsekvensen av forsøkene på å appellere til den generelle vitenskap har således ikke vært vitenskapelig aksept, men snarere å lede oppmerksomheten bort fra temaet overlevelsesforskning, som opprinnelig inspirerte professor William MacDougalls' beslutning om å etablere det første universitetsbaserte laboratorium for psykisk forskning, da han overtok ledelsen for psykologi ved Duke University. Slik som flertallet av

den akademikergruppen fra Trinity College i Cambridge som grunnla Society for Psychical Research (SPR) i 1882 for å studere psykiske fenomener vitenskapelig, anså også MacDougall sinnet som ikke-fysisk (hans ”Body and Mind”, først publisert i 1911 forblir en klassisk studie av forholdet mellom kropp og sinn). Han delte likeledes grunnleggerne av SPRs interesse i å svare på det som F.W.H. Myers, en av SPRs ledende menn i foreningens tidlige år, kalte ”Den største tidevannsbølge av materialisme som noen gang har nådd disse kyster” (det vil si det vitenskapelige reduksjonistiske klima som fulgte Darwins publikasjon *Artenes Opprinnelse*).

Selv om SPR aldri har inntatt noen felles holdning, og bare ønsker å forske på utvalgte sider av menneskesinnet som synes uforklarlige, gjør MacDougall det klart at uformelt sett er ”hovedmålet for SPR å oppnå, om mulig, empiriske bevis for at den menneskelige personlighet i en eller annen form overlever kroppens død” og han legger til at ”en betydelig mengde bevis som peker i denne retning er samlet inn (MacDougall 1928, s. 347). MacDougall poengterer også at hans egen teori om kropp-sinn-forholdet, som han kalte Animisme ”...er den eneste psykofysiske hypotese som er kompatibel med en tro på en videreføring av den menneskelige personlighet etter døden”, og at den derfor rettfærdiggjør ”en engasjert interesse for å få etablert teorien som sannferdig – spesielt nå som det for første gang blir gjort seriøse forsøk på å avdekke empiriske bevis for slik overlevelse, og det faktum at disse forsøkene allerede synes å bære frukter...” (ibid s. 202). MacDougall var for øvrig SPRs President i 1920 og en av de få psykologer som er blitt bæret med medlemskap i The Royal Society. På tross av hans rolle som grunnlegger

at det parapsykologiske studium, synes mange parapsykologer å vise liten interesse for MacDougalls arbeid og for det han har skrevet om overlevelse. Selv de som i det minste viser litt respekt for den rikdom av bevismateriale for overlevelse publisert i ”Proceedings for SPR” fra 1882 og frem til nå, er tilbøyelige til å innta den holdning at disse bevisene er blitt (eller kan ha blitt) overført telepatisk eller clairvoyant fra omgivelsene, snarere enn fra den avdøde.

Imidlertid kan det vel hevdes at det er å strekke troverdigheten litt langt å anta at et medium, samtidig som vedkommende lur seg selv til å tro at han/hun får informasjon fra den døde, skanner alle andre mulige levende personers tanker og alle omgivelsene for å hente inn informasjon om den døde.

Den etablert religion

Den tredje gruppen som har opponert mot overlevelsesforskning, er en annen instans som teoretisk sett skulle bli blant dens sterkeste supportere, nemlig den etablerte religion. Gjennom århundrer har religionen, som ellers ikke setter spørsmålsteget ved eksistensen av budskap fra det hinsidige, forbundet det med hekseri og onde makter. Jeg husker godt at menigheten i en kirke hvor jeg var til stede da jeg var liten, ble fortalt av presten at kontakt med de døde var djevelens verk. Beskjedene mottatt gjennom medium, forsikret han, kom fra demoner som hadde tatt bolig i sjelene til dem som mediet påsto å kommunisere med.

Den eneste rettfærdiggjørelsen for denne type fordømmelser finnes i kong James’ versjon av Bibelen i 2. Mosebok, kapittel 22, vers 18, hvor Moses informerer folket om at en av Guds ’sosiale forordninger’ er at ’Thou shalt not suffer a witch to live’ (norsk GT: ’En troll-

kvinne skal du ikke la leve'). Og ser man nærmere etter finner man at ordet 'witch' er brukt av oversetterne for å tilfredsstille Kong James, som anså seg selv som en autoritet innen hekseri, mens det latinske ordet er *veneficus*, som mer korrekt oversettes til 'poisener'.

Den eneste øvrige bibelske referanse finnes i 1. Samuels bok, kapittel 28, hvor det fortelles om besøket av Kong Saul ved det såkalte 'Witch of Endor' (egentlig refererer Bibelen til henne ikke som 'witch' men som en kvinne med en 'familiar spirit', i norsk GT: 'kvinne som kan mane frem gjenferd'). Saul hadde visstnok, av grunner best kjent for ham selv, forvist dem som mante frem gjenferd og spådomsånder, ut av landet. Da hans spørsmål til Gud angående trusselen fra filisterne forble ubesvart, hadde han ingen samvittighetskvaler mot å konsultere kvinnen fra Endor, som på et vis hadde sluppet unna forvisning, og han spurte henne om å frembringe Samuels ånd. Samuels ånd trer så frem på hennes forespørsel, og etter å ha minnet Saul om at han mistet Herrens nåde ved å vise ulydighet, forteller han ham i klare ordelag at 'sammen med deg skal Herren også gi Israel i hendene på filisterne. I morgen skal du og sønnene dine være hos meg', hvilket alt viste seg å være korrekt. At Saul hadde kommet i unåde hos Gud og ellers hans generelle rulleblad, skulle neppe vitne om noen rotfestet himmelsk motstand mot å samtale med ånder.

Med bakgrunn i at det ikke synes å være noen bibelsk motstand mot dem som samtaler med 'familiar spirits', hvordan skal vi da forklare forfølgelsen

som skjer i kristne kirker, både katolske og protestantiske, av dem som forsøker seg på slike samtaler? Det 10. århundrets *Canon Episcopi* og det 15. århundrets *Malleus Maleficarum* var i flere hundre år akseptert som håndbøker når det gjaldt å håndtere slike mennesker – og for øvrig ellers alle, inkludert spirituelle healere og dem med synske evner, som gikk under den meningsløse sekkekategorien 'hekser'. Alle skulle behandles som djevelens tjenere. Frykten for kjetteri var årsaken til denne motviljen og forfølgelsen det medførte (det er

Døden er, som vi stadig blir minnet om nå for tiden, et tabu-tema. Vi tilhører faktisk den eneste tidsalder hvor dette er tilfelle.

antatt at 100.000 mennesker ble brent for hekseri bare i de germanske statene, og hekseri opphørte så sent som i 1736 å være en dødssynd i England og Skottland). Det ble

bakket opp av lokal overtro og grådighet (alle eiendelene til de dømte – som slett ikke alltid var fattige – ble konfiskert av Kirken og Staten og til og med av naboer og familiemedlemmer). Kjetteri ble alltid sett på som en mulig trussel for Kirkens makt og autoritet. Den insisterte på at prestskapet og de geistlige var de eneste mellomledd mellom Gud og menneske, og de eneste med innflytelse over hvem som fortjente himmel og hvem som fortjente helvete. Bare de ordinerte kunne fremstå stedfortredende for Kristus. Vi finner fremdeles ekko av disse autoritære holdningene.

Jeg kritiserer ikke den etablerte religion og hevder ikke at den er roten til alt ondt. Jeg kritiserer bare menneskenes misbruk av religionen for å fremme sin egen maktlyst. Troen på at vi overlever fysisk død er essensen i alle de store religionene, men spesielt i de kristne kirkene legges det vekt på at vi skal tro på dette, fordi vi blir fortalt at det er slik. Kristi gjenoppstandelse er alt vi trenger

for å tro på dette. Lite fortelles det og lite vet man om hva dette hinsidige livet består i. Naturlig nok gir det grobunn for mange ubesvarte spørsmål, og religionen ville styrkes betraktelig om det kunne gis svar på disse. Vi lever i en tidsalder hvor, for mange mennesker, håpet og troen ikke lenger er nok. Når man har forkastet håp og tro har slike mennesker dessverre ikke annet å bytte det ut med enn materialisme og flyktige verdier.

Allmennheten

Den fjerde gruppen, allmennheten, er ikke først og fremst mot forskning på overlevelse – de bare unngår den. Døden er, som vi stadig blir minnet om nå for tiden, et tabu-tema. Vi tilhører faktisk den eneste tidsalder hvor dette er tilfelle. Gjennom Victoria- og Edward-tiden og gjennom to blodige verdenskriger levde folk med døden som en realitet. Mange store familier så bare to eller tre av sine mange barn nå voksen alder. Selv som voksen var døden en konstant medfølger i livet. For det meste ble folk syke, forfalt og døde i hjemmet og dødens tragedie var således hele tiden tilstedeværende. Takket være immunisering, antibiotika, forbedring innen offentlig helsesystem og medisin generelt, er vi den første generasjon i historien som er isolert fra mange av påminnelsene om vår egen død. Følgelig er det en uuttalt motvilje mot alt snakk om å forlate livet og om hva som vil skje etterpå. Vi ser ned på det som vi kaller sentimentalitet og overtro fra den viktorianske tid og unnlater å innse at det faktisk dreier seg om mer enn sentimentalitet og overtro.

Den generelle motstand mot enhver diskusjon om døden og et liv deretter blir ofte rettferdiggjort med argumentet om at vi bør konsentrere våre tanker og vår energi om å forbedre dette livet heller enn å spore oppmerksomheten av mot hva som kan skje når livet er over.

Dette argumentet er basert på den antagelse at tankene om et liv etter døden er en slags flukt fra her og nå, og således hemmer forsøkene på å forbedre det nåværende livet. Den antagelsen er feil. Erkjennelsen av at vår eksistens er mer enn den korte tiden vi tilbringer i denne verden kan og burde ha en sterk innvirkning på vår oppførsel den tiden vi tilbringer her. Erkjennelsen av et etterliv medfører også en aksept av at våre nåværende liv har en mening og en dypere mening enn dette livet, og at vi ikke bare er biologiske hendelser programmert av naturlig seleksjon og uten annet til å drive oss enn våre egne gener. Måten vi lever våre liv på blir da en del av et større bilde, hvor medfølelse, altruisme og andre transpersonlige verdier ansees som tidløse og essensielle og hjelper oss å definere vår betydning som mennesker.

Hva med fremtiden? Det synes å være en økende erkjennelse av at vitenskapen ikke kan gi oss svar på livets fundamentale spørsmål. I tillegg begynner nå en stadig større del av befolkningen i den såkalte utviklede verden å innse at vi har skjøvet konsumet forbi den såkalte bærekraftige grense, og at eiendeler ikke er veien verken til individuell lykke eller til en fremtid for vår planet. Søkingen etter en større mening i livet kan derfor komme stadig mer i fokus. Folks tanker synes å vende seg mot religionen og mot muligheten for et liv etter dette når tilværelsen blir vanskelig.

David Fontana er professor i psykologi ved universitetet i Cardiff, Wales og gjesteprofessor i transpersonlig psykologi ved John Hope University, Liverpool. Han er også tidligere president i SPR.

Referanser:

- Fenwick, P. and Fenwick, E.** (1995). *The Truth in the Light: An Investigation of Over 300 Near Death Experiences*. London: Headline.
- Fontana, D.** (2004). Survival Research: Opposition and Future Developments. *Journal of the Society for Psychical Research* 68.4 (877), 193-209.
- Fontana, D.** (2005). *Is There and Afterlife?* Alresford: John Hunt
- Gulla, D.** (2004). Computer-based Analysis of Supposed Paranormal Voices. In A. Cardoso and D. Fontana (eds.). *Proceedings of the First International Conference on Current Research into Survival of Physical Death, with Special Reference to Instrumental Transcommunication*. Vigo: ITC Journal.
- MacDougall, W.** (1928). *Body and Mind*. London: Methuen (7th edn.).
- Radin, D.** (1997). *The Conscious Universe*. San Francisco: HarperEdge.
- Rhine, J. B.** (1954). *New World of the Mind*. London: Faber & Faber.
- Rhine, Louisa** (1961). *Hidden Channels of the Mind*. New York: William Morrow.
- Rhine, Louisa** (1967). *ESP in Life and Lab: Tracing Hidden Channels*. New York: MacMillan.
- Robertson, T.J. and Roy, A.** (2001). A preliminary study of the acceptance by non-recipients of mediums' statements to recipients. *Journal of the Society for Psychical Research* 65.2 (863), 91-106
- Roy, A. and Robertson, T.J.** (2001). A double-blind procedure for assessing the relevance of a medium's statements to a recipient. *Journal of the Society for Psychical Research* 65.3 (864), 161-174.
- Sabom, M.** (1998). *Light and Death*. Grand Rapids MI: Zondervan.
- Sartori, P.** (2006). A long-term prospective study to investigate the incidence and phenomenology of near-death experiences in a Welsch Intensive Therapy Unit. *Network Review: Journal of the Scientific and Medical Network* 90, 23-25.
- Schwartz, G.E.R. Russek, G.S., and Barentsen, C.** (2002). Accuracy and replicability of anomalous information retrieval: replication and extension. *Journal of the Society for Psychical Research* 66.3 (868), 144-156.
- Schwartz, G.E.R., Russek, G.S., Nelson, L.A. and Barentsen, C.** (2001). Accuracy and replicability of anomalous after-death communication across highly skilled mediums *Journal of the Society for Psychical Research* 65.1 (862), 1-25.
- Van Lommel, P., Van Wees, R., Meyers, V. and Efferich, I.** (2001). Near-death experience in survivors of cardiac arrest: a prospective study in the Netherlands. *The Lancet* 358, 2039-2045.

Innsamling av poltergeisttilfeller i Norge

Vårt medlem Yvonne Wollertsen har begynt å samle inn materiale om norske poltergeisthendelser, se eksempel i artikkelen på neste side. Dersom du eller noen av dine bekjente har informasjon om troverdige tilfeller som kan være poltergeist, vil hun være takknemlig for å bli kontaktet. Hennes e-post adresse er: yvonne_woll@hotmail.com

Den amerikanske dr. William Roll, som har gjestet NPS ved et par anledninger, er kanskje den fremste ekspertten i verden på poltergeist. Han interessert i dette arbeidet og vil bistå Yvonne Wollertsen som mentor.